

СТАНОВИЩЕ

На дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“

Област на висше образование и наука: 1. Педагогически науки

Професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по физическо възпитание

Автор на дисертационния труд:

Доц. Бистра Георгиева Димитрова, доктор
към катедра „Водни спортове“ на НСА „В. Левски“

Тема: „Синхронно плуване–иновация в управлението на педагогическия процес“

Автор на становището:

Доц. Бисерка Ставрева Серафимова, доктор

Като един от създателите на синхронното плуване у нас, в далечната 1981 г., както и участвала в утвърждаването му в практиката, рамо до рамо с Бистра Димитрова съм пряк свидетел на кариерното ѝ развитие през годините. От треньор-практик и основател на първия отбор и в продължение на 10 г. ръководел националния ни отбор тя израства до преподавател, учен-теоретик и експерт в управлението на системата синхронно плуване. Доц. Бистра Димитрова е съдия и лектор на ФИНА по синхронно плуване, и член на Техническата комисия към ЛЕН в периода 1986-1991 г. Тя е носител на Диплом със златен печат на МОК, за особен принос в развитието на олимпийския спорт - Синхронно плуване.

От 2004 г., е експерт-оценител на Генерален Директорат „Наука“ към Европейската Комисия.

Представеният ми за становище дисертационен труд е изцяло в подкрепа на изведените приоритети в оперативна програма „Образование и наука за интелигентен растеж“ в България.

В глава първа дисертантката разглежда системата синхронно плуване като теоретичен, образователен, двигателен и интердисциплинарен продукт. Изтъква се необходимостта от проучване и утвърждаване на системи за контрол и оценка в специфичните образователни модели. Контролът и оценката са представени като продукт на социалното устройство и като израз на обществените отношения във връзката „обект-субект“. Правилно се обръща внимание на спецификата в развитието и усъвършенстването на двигателните качества при изпълнение на кратка и волна програма и при създаването и изпълнението на композиции.

Детайлно се анализират лабораторни и теренни методи за определяне на максималния аеробен капацитет, регистриран чрез тестове за директно и индиректно измерване. Въз основа на управленския опит на авторката точно са предложени няколко равнища на управление в педагогическия процес, отнасящи се до макро, мезо и микро средите. Всичко това е онагледено в добре оформени таблици, схеми, графични полигони, диаграми и фигури.

В глава втора целта е дефинирана прецизно, задачите са конкретни. Описанието на обекта и предмета на изследването са ясни, работната хипотеза отговоря на методиката, която е изложена разбираемо и последователно.

Работната хипотеза е изградена върху възможността да се разработят образователни и технически нива за ефективно управление в процеса на обучение, чрез въвеждане на теоретично и експериментално моделиране на базата на индивидуални и колективни оценки на композициите.

Коректно е формулирана основната методологична концепция, която се изразява във въвеждане на комбинирано педагогическо въздействие, като нов подход за управление, чрез индивидуални и колективни оценки.

Важно за практиката е разработването и внедряването на иновативни образователни и функционално-технически нива, които позволяват да се направи обективна прогноза за категорията на изпълнение на композициите, в трите дисциплини – соло, дует, ансамбъл.

Предметът е формулиран ясно чрез показателите, водещи до ефективно управление на системата синхронно плуване. **Обектът** на дисертацията е коректно изведен и се отнася до състоянието и динамиката на педагогическия процес, тенденциите в композициите, техническото усъвършенстване и дееспособност на ученици, студенти и синхронистки.

Субектът от изследвани български и чуждестранни синхронистки, студенти и ученици е значим (гръцки, марокански, френски, турски и др.). Този факт осигурява достоверност на обобщенията и изводите от анализа.

Направени са впечатляващ брой, **2111** тестови изпитания, обхващащи **111** параметри от техническата, функционалната и образователна подготовка. На лице е обширно, компактно изследване с разнообразни тестови батерии. Описани са ясно 3 предварителни и 3 основни експеримента, подчинени на целта и работната хипотеза в интравертна връзка.

Изследването е проведено в 4 самостоятелни етапа и са ясно систематизирани. Авторката подробно представя изследователската база участвала в експеримента – реномирани наши и чужди библиотеки, научни лаборатории, изчислителни центрове и теренни обекти. С този подход се подчертава

стабилността на регистрираните резултати. В хода на разработката са ползвани разнообразни методи, които коректно са групирани по вид.

Глава трета се явява основна за анализ и в нея се представят разработените модели за управление на техниката и специализиран инструментариум за функционален контрол и оценка, чрез координатната система на квадрантите и под квадранти, където математическите знаци и стойности се привеждат в словесни оценки. Това позволява индивидуализация при оценяването с 4 пъти по-висока прецизност. Достоверно се анализират показателите за механична или двигателна рентабилност, с които се оценява ускорението, траекторията и амплитудата на загребването. А коефициентът на енергетичната рентабилност оценява площта на съпротивление, разхлабване на мускулатурата при пренасяне над водата, двигателната ефективност и нарушеното равновесие. Специално внимание, авторката придава на специфичните аспекти в управлението на педагогическия процес по синхронно плуване, поради факта, че двигателните действия са на границата на 2 среди – суша и вода, както и наличието на апнеа над 1,5 минута.

При проведения лабораторен експеримент с тест „Еврофит“, на специализиран контингент, е измерена мощността и пулсовата честота. Установените диапазони на мощността, през един ват, позволява надеждно, теоретично обвързване височината на изпълнение във волните композиции със словесните оценки в правилника на ФИНА. Извършените педагогически теренни наблюдения са в подкрепа на връзката между височината на изпълнението и мощността при работа във водна среда.

Във втората част на глава трета се анализира качеството на образователните програми и методическите инструменти за обучение на специализирани кадри по синхронно плуване. Подчертаваме приноса на първия докторат на доц. Димитрова за внедряване в процеса на образованието на обективен и съвременен инструментариум за когнитивен контрол, който е активен на дистанционната платформа по специалност синхронно плуване за ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ (www.virtual.nsa.bg). Той съдържа над 500 елементи от фигури, базови позиции и преходи. Иновативният онлайн комплект от учебници, методически ръководства и тестови батерии за контрол на знанията е разработен на български и английски езици. Висока оценка заслужават електронните образователни инструменти, от които са се възползвали 3 поредни випуска и са взели участие в електронна форма на изпит и предаване реферати по избрана тема.

Социална придобивка са промените за хармонизиране на българското законодателство с европейските изисквания в средното образование. Учебните

планове и програми за предмета физическо възпитание и спорт бяха обогатени с нови спортни дисциплини. Разработено е методическо указание по синхронно плуване за учители в средното училище, което може да бъде ползвано от студенти в НСА и други висши училища с департаменти по физическо възпитание и спорт. Същото пособие е основно учебно помагало за специалисти включени в ОКС „Магистър“ на НСА “В. Левски“ по програма „Плувни спортове в образователната система“.

Впечатляващо е прецизното представяне на методическата последователност на упражненията, с изходно положение, изпълнение, дозировка и онагледяване с постепенно надграждане на трудността. Разбираемо са описани базовите елементи от специализираната техника, по изискванията на правилника на ФИНА: основни позиции на гърди и на гръб, със съответната плоска поддръжна техника; сгъване и разгъване на тялото в хоризонтал; плоски фигури и работа с глава; линейни и кръгови престроявания; имитационни състезателни ситуации – връзки от 3-4 елемента, синхронизиране по двойки и ансамбли; композиции със музикален съпровод.

Определяме като педагогическа иновация интерактивните методи на обучение, които доц. Димитрова е прилагала при своята професионална дейност като педагог и треньор, в България и зад граница. Описани са 5 специализирани и апробирани в практиката методи и показали ефективни резултати при оформянето и възпитанието на 4 поколения синхронисти.

В последната част на глава трета се дава приоритет на индивидуалните и колективни оценки за обективно управление на специализираните техники във волните композиции. Направеният анализ доказва важността на горните оценки, при изготвянето от педагога на техническата и тактическата схема при съставяне на композициите. Чрез коефициентите за Механична и Енергетична рентабилност, информацията за индивидуалните възможности улеснява обучението при определяне най-подходящите места и функции в една композиция. Установяването на различните нива на технически умения позволява групиране на геометрични формации за статично и динамично изпълнение. Така се преодоляват видимите разлики в техническото ниво и се осигурява тактически баланс между компонентите трудност, изпълнение, синхронизация.

Анализът на регистрираните данни от лабораторни и теренни измервания доказва правата връзка между функционалните възможности и високата оценка за техническо майсторство.

Крайната цел за ефективно управление на педагогическия процес преминава през необходимостта от разработване на Нормативни инструменти за

прогнозиране категорията на техническото изпълнение. Важен успех за практиката е създаването на нормативната таблица, но коректно е подчертано, че тя има прогностичен характер, поради субективността при съдийството.

В глава четири се обсъждат и оценяват обобщения в отделните точки от анализа на резултатите. На тяхна основа са изведени и точно формулирани 6 основни изводи. В многостепенния труд са направени важни и ценни препоръки за практиката.

Като обобщение и заключение от многогодишното педагогическо и експериментално изследване е представено графично онагледяване на системата синхронно плуване (схема 21). Отбелязани са основните подсистеми, които пряко влияят върху композиционната изява. Демонстрирана е общата картина от многогодишната педагогическа, образователна и експериментална дейност, извършена в катедра „Водни спортове“ и в системата на висшето образование в НСА „В. Левски“.

В периода от 1981 г. до днес, в педагогическия процес по синхронно плуване, открояваме следните значими теоретични и научно-приложни приноси:

- Изработени и адаптирани са инструменти за ефективно управление;
- Утвърдени са системи за контрол и оценка и за прогнозиране категорията на изпълнение на волните композиции;
- Въведени са образователни и технически нива в педагогическата практика;
- Създадени са специализирани методики за предмета физическо възпитание и спорт в училище;
- Представена и утвърдена е словесната квадрантна оценка за ефективност на специализираната техника в хоризонтални и вертикални плоскости;
- Установени и доказани са възможностите за усъвършенстване управлението на специалност „Синхронно плуване“ в ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ в НСА „В. Левски“;
- Внедрена в практиката е дистанционна форма на обучение, с пълен комплект електронни учебни помагала и тест за контрол на теоретичните знания, на български и английски език;
- Доказана е дискриминативната чувствителност на обективен инструмент за измерване дееспособността на лица включени в процеса на обучение;
- Анализирани и предложени са интерактивни методи за обучение в педагогическата практика;

- Разработени са модели на индивидуални и колективни оценки на българските национални отбори в дисциплините соло, дует и ансамбъл;
- Създадени са нормативни таблици за прогноза на категорията на изпълнение на композициите;
- Направен е първи опит за систематизиране на промените в ъглите при подравняване частите на тялото, при специализираните поддръжни техники за фигури, основни позиции и базови преходи;
- Теоретично доказана е връзката на мощността на мускулната работа с височината на изпълнение във волните композиции;
- Теоретично формулирани са словесните оценки за енергетична и механична рентабилност на техниката, съобразно правилника на ФИНА.

Отбелязваме, че трудовете, които са включени към дисертацията отговарят на международните изисквания и критериите за научни публикации. По наше мнение те са собствен принос на автора, който демонстрира висока теоретична, проектна, лингвистична и приложна култура и знания. Спазени са количествените показатели съгласно критериите в Правилника за научно израстване на академичния състав. Приложена е публикувана статия в периодично индексирано научно списание: „Sport Science“ в Черна Гора и две монографии, съдържащи част от изследванията, посочени в приложение на дисертационния труд; служебна бележка за авторство на пълния пакет електронни учебни помагала (www.virtual.nsa.bg: един учебник, едно ръководство, десет тестови батерии, едно методично указание за учители и един триезичен речник). Представеният Автореферат е в обем от 70 стандартни страници, съдържателно излага четирите глави, изводите, приносите и препоръките за практиката. Приложени са 56 само-цитирания и 15 цитата в реферирани научни списания, пет в индексирани научни бази данни.

Всички приложени публикации и монографии (заглавия: „Циклични движения, Smart модели, квадрантна оценка“ и „Специфика на тренировъчното натоварване в синхронното плуване“) са самостоятелни авторски трудове с оригинални изследвания.

В България и на Балканите специализирани научни разработки по синхронно плуване се извършват предимно от Бистра Димитрова и нейните докторантки. Логически следва, че плагиатство не може да бъде отчетено.

Заклучение

Авторката доц. Димитрова представя един всеобхватен труд с подчертано теоретичен, научно-приложен и социален принос в образователния процес по

синхронно плуване. На лице е 35 годишен личен опит от постоянната и неотлъчна творческа и преподавателска кариера в катедра „Водни спортове“ на НСА „В. Левски“. В тази катедра е създадена, популяризирана и усъвършенствана специалността „Синхронно плуване“, в България и на Балканите. Отчитаме безспорните приноси на доц. Димитрова за създаване и утвърждаване на „българската школа“ по синхронно плуване и разпространението ѝ зад граница. Доказателство в практиката са успешно професионално реализираните магистри и докторанти на доц. Димитрова и катедра „Водни спортове“ на НСА.

В заключение считам, че представеният ми за становище научен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагането на Закона (ППЗРАСРП), регламентите за научните степени и звания, предвидени при официална защита на докторска дисертация, както и Наредбата за получаване на научна степен „Доктор на науките“ в НСА „В. Левски“. Това ми позволява с убеденост да заявя публично, че гласувам положително за присъждане на научната степен „Доктор на науките“ на доцент Бистра Георгиева Димитрова, доктор.

София,
16.11.2017 г.

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:
/Доц. Бисерка Серафимова, доктор/